

ACC. N.R. 5487

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—

Landskap: Gästrikland

Upptecknat av: F. Andersson

Härad: Västerbo

Adress: Tristad.

Socken: Bärbygd m.fl. Berättat av: I. Henningsson

Uppteckningsår: 1938 Född år i Bärbygd

Uppteckningen rör

Fiske

Skriv endast på denna sida!

46 sid.
(23 fotn)

Fiskvattnen i denna
trakt utgörs av insjöar, åar
och vattendalar.

Fisket har huvudsak-
ligen utövats som båtfiske
till åkerbunket. Underat ett
stort antal yrkesfiskare (som heft
fisket till enda ulkostekel-
la) har funnits.

De fiskarter, som
i huvudsak fångats och fäng-
ts är: abborre, mört, röd,
riklöja, braxen, gäddor och sl.
Blund dessa ha röd, riklöja
och braxen varit de beprö-
vadaste.

Den siktens är särmat

spredd, att fisket i äldre tid
varit mera prägtande än nu.
Vadörs angives inte med be-
styrkt säkerhet.

Eftersom fisket i hu-
vudsak bedrivits som binä-
ring till jordbruksbet har givet
vis inga fiskelägen eller må-
gor därmed jämförlig be-
tyggelse kunnat uppsöka.

Väga lären kors och
tvärs här i bygden ha
överträffat mig om att fisket
för minne präglade mer än rela-
tivet stor betydelse i kon-
tinentingen.

Redskap.

de fasta vostärningarna
för fiskefingret ha i ske-
der används följande:

1. Naturliga eller i mader han
man brukat vostärna, då
lebfisken gitt upp i slum.
I denna eller ha för mig
utpekats i ejör Speden.
2. Kattisar varo för mycket
vanliga. Vanessa användas
ej sedan fingrtevordning-
er, men man ser ofta tew-
ningar av slum.

Man begagnade sig av
två typer! den s. k. enkla
kattisen och den dubbla,

5487

4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

d. v. s. med en resp. för in-
gångar till stingsidens. (se
fig. 1 och 2.)

Dessa fingatrör-
ningar upprättades på sparska
gant vetter (c:a 80 cm.)
och bestodde av rel. tätt
satta, i bottenen ej snypt
nedstuckna, med fast
varvningflätsade piler.

Dessa piler räckte gi-
vetvis ett skytte överför
vallengatan. (Ytterligare an-
väntes fäder i stället
för piler.)

Kettans storlek
var helt bevarande av fö-

5487

Ensk. Kattisa fin jörn Hornelen, Birryd an.
Västbo k.d.
Småland.

C5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

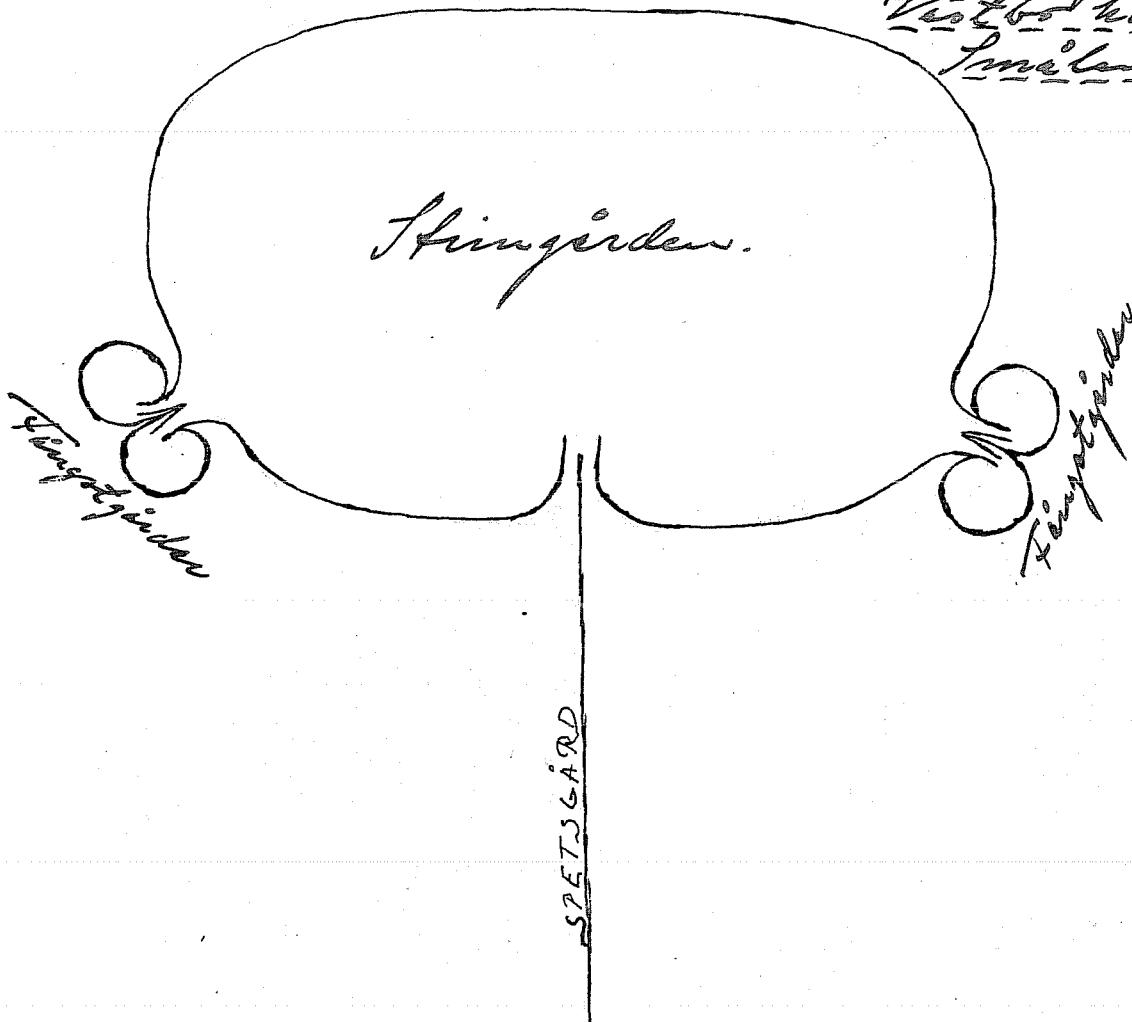

Fig. 1.

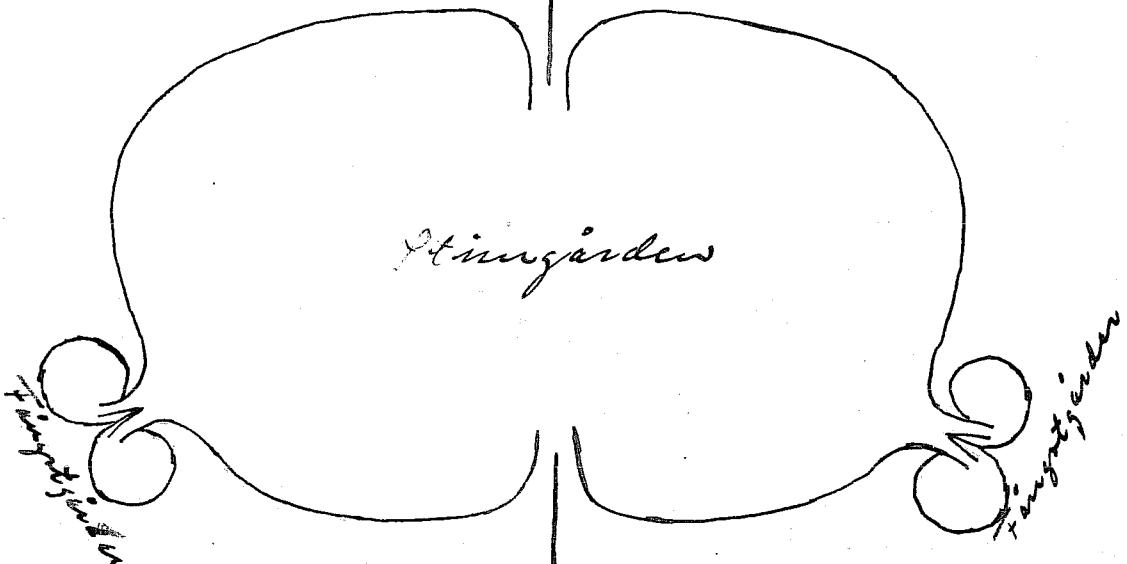
Skriv endast på denna sida!

||||| Strand |||, |||⁶||| / / / / / / / / / / / /

SPETSGÅRD
5/87

Kattisa med två
ungegor fr. jön
Florudden, Börbyd.

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

SPETSGÅRD

S U N D .

A. J.

Fig. 2.

||||| Strand. Skriv endast på denna sida!

Hillandens på platsen. I-
blund tunnla man ha stö-
ra stingsider av ca 50
metters längd. Tingsidor
dessa varo emellertid all-
tid ganska röra. Detta
därför, att man bekant
skulle kunna ta upp fis-
ken med en kiv. Denna
kiv var i regel språssad
sitt romma storlek som
fingstgärderna.

Kattiserna var en-
tins meddelare ypperliga
fingstintäteningar. I
stingsidern var det nästan
alltid gott om fisk och

gåttmed också i förra
gårdena. Viil behövde nu
gå till vittjade man dessa.

3. Mjärdstreck (mjärdstreck)

Bestod nu först i
mera, inflytsade med
grannen samt en o. k.

Större. Mjärdar var
anordnade i medie under
en förtakelse och föl-
jdes i öppningarna med
de båda minnesma. Rin-
mannen rinnedelans (eller
förlängningars) bokade bil-
la en sat vinkel. De vo-
ro fästa vid bönenas och
stolpar (se fig. 3)

-9-

5487

Mjärströck, Basebo m.

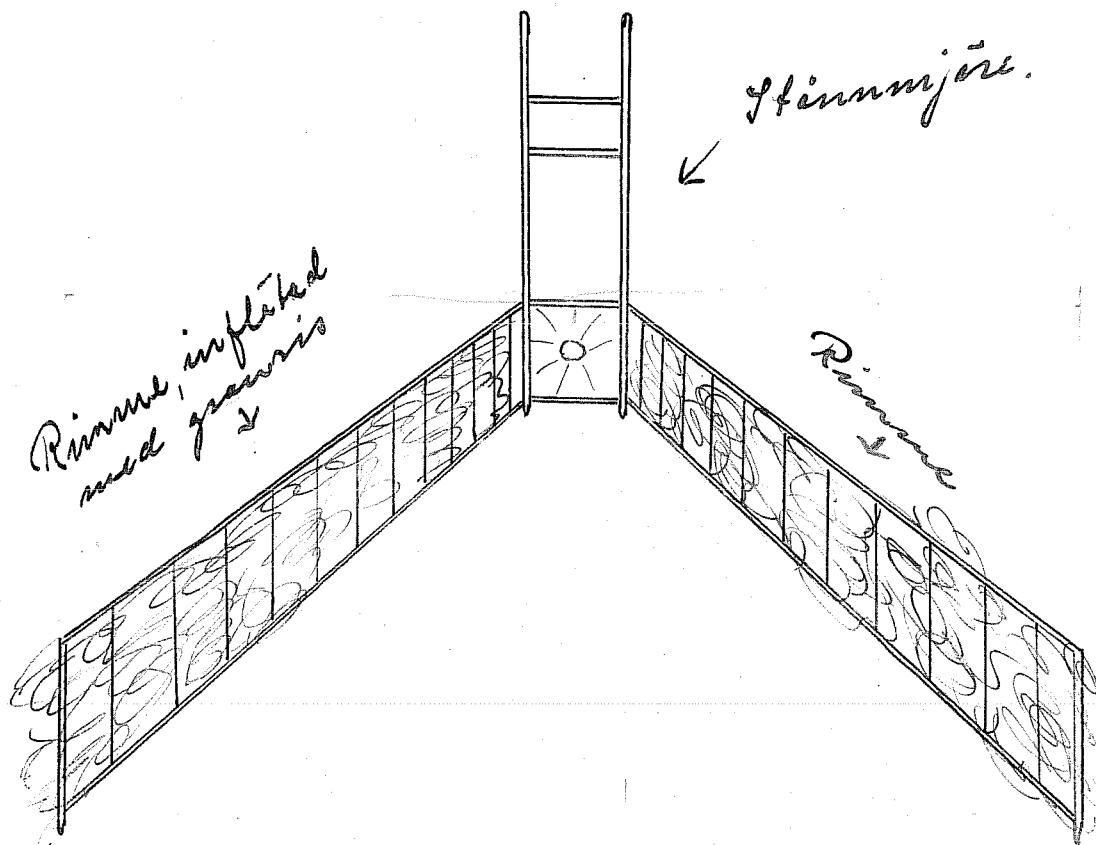

Fig. 3.

Skriv endast på denna sida!

9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

A.F.

5487¹⁰⁻

4. släktor förekomma rik-
ligt i älvorna (se foto)

10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Rysjelagen med fyra or-
dningsmärken endast proxi-
maliskt för varje gång.

Om flyttbara fiskfällor
ha användts:

1. Självvinjär utmed
branter (ris, som lagts ut
för att själv som till-
höll för fisken)

(Om vinjärer i form läge
har överfallen)

5487

2. Puttremysen är ett slags
räckmåjside, gjord av
vildkvistar hopfläckade
med limebast. Denne-
lens varierade mellan
50 - 70 cm. Den sänktes
ned med en lina vid
brädor.

Gemensakrörningen är
mund. Utjället var vacker
försedd med ett lock, där
fickan kunde ses upp.
(se fig. 4) (Fotoet visar e-
mellanliggande puttremysen,
gjord av misingor och
fiskgum.)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5487

3. Himmeva, är en. min
meddelare svar älsta
befredringen i trakten
för ryssja. Den har
även befredringen him-
ma inkommit.

"Himmeva" fästes i bott-
men med skär. Den
hade tre armar: hand-
gängen och två sida-
arna. Armarna varo
fästa vid piler.

Himmeva hade två "in-
gångar":

12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5487

Platsen där en stenvägg
platserades hällades stenväg-
get. Måttet för förfall
andens på platsen ta-
lade men om djupa -
stenvägget, västvägget,
nordvägget — gavtägget.

På stenväggen före-
finnes. De utläggas en
och en på rumma sätt
hos de större

13
LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Skilnadens mellan mjörne
och stinnerova är den, att
mjörne inte är hoppföllbar,
under det att stinnerova giv
att fälla ihop. Vidare är stin-
nova försedd med "ludging"
och didoarmer till skillnad
från mjörnen, som saknar
didera. — Mjörden har vidare
i regel endast en "ingång"
under det att stinnerova har
två. — Bete använder ordet
i mjörne eller stinnerova.

sikessar placeras i bæ-
ker och sär.

Ölmjöldar i sjöerna.

De näst, som förekom-
mit, har förnämligast va-
rit särskilda för fisket av
mör, brassen och sik.

Materialet var linjassar,
i fäbussora hampja.

Till flötter användes
fornbark av grova granor
Tinkar: Hempiorum och
P. C. Linné (III)
For mörtnat 12 vvv pr. fot.
" beremät 4 " " " fot.

Gäddnät har tillkommits
på senare tid.

Mörtnäcket var 4 i 5 fot
djupt. Hängdor mättes i
65-fot.

Väten töckades ej för
fiskningen i ebbback och
Bresilja (ett slags trå). Eb-
backen ställde nödet, och
Bresiljan förgedde det most.

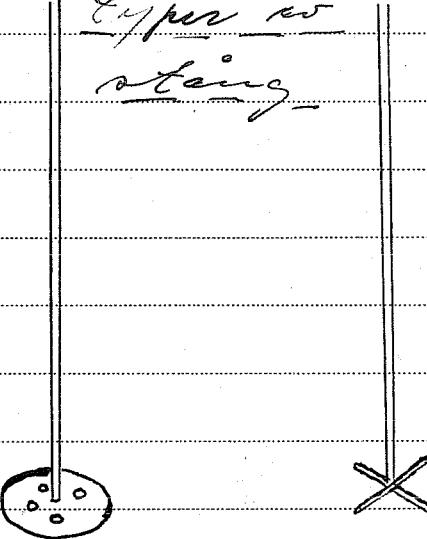
Blund redskap, som
annändes tillräckligt med
nät, märkes "pulsatingen",
medelst vilken fiskens ström-
der mot välen. Det är e-
mellanåldrige inte alla fisk-
röder, som ger ut "pulsar".

- 18 -

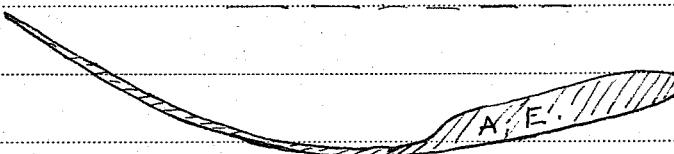
5487

Så f. ex. giv jämduen stärknot
polariseringen. Motiken läter emel-
lertid vara sig.

<u>Tråd</u>	<u>Typen är</u>	
pults	<u>stäng-</u>	

Nätflöcka

Ta bilden omvänder winter-

Skriv endast på denna sida!

17

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

tid att hugga upp vokor i
som.

"Drava" är här bok-
mången för mot.

Platsen, där man drog
mot kelleder för "drätter"
("vittena"). "Dravudena" vät-
ter är du dir?"

"Draväss" olika slenor
är:

1. Kalven (där fisken samlas)

2. Brumman

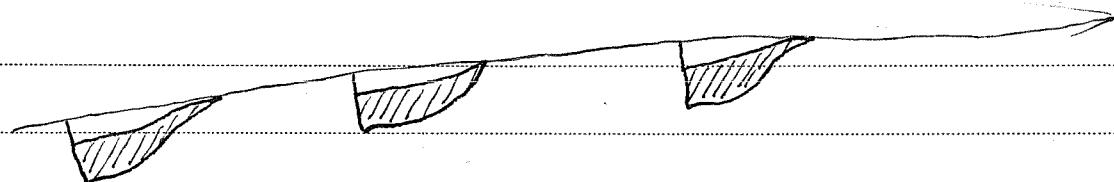
3. Bridan (flostbridan hänger
i ringen öppen)

4. Dragnissa

Voran dros alltid från

Lund.

Vid underfälaren fastsätts
hona, som fyller med sten
och tjärvgräs dels som glid
och dels som sinko.

Det drägs huvudräk-
tigen för fingret av sic och
rikloja.

Innan man drar no-
ten, drar sitt r.k. remmings-
drag med en reproat. Det
bästa var att draga jäm-
t körningar nerför botanen.

-21-

5487

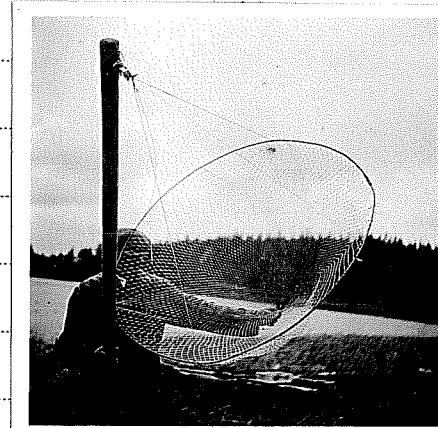
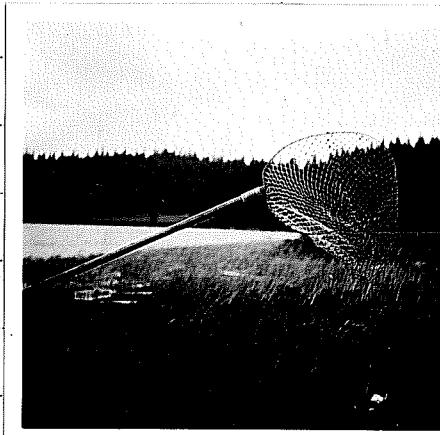
TjörkhåvaTjörkhåvaöppen öja
Spädas

Foto: F. Andersson

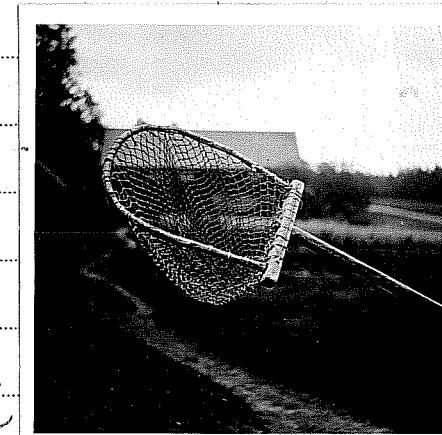
Skriv endast på denna sida!

-22-

5487

Fangst - el.Vittjehivarnyareoch ålderTyp.

a

b

35 cm.

Fan ej är färdigFoto: F. Andersson

Skriv endast på denna sida!

I stället för vittjebis användes, när det gällde jämna p. k. färgstekrökar.

Erokfiske.

1. Sländmete

Kronen gjordes av oglöd-god ståltråd. En hullning gjordes upp. Kronen var försedd med en missningssteg.

Rörer var av hästtegel som formades ihop. Här
var ej gott mot röda.

I poet var en klar grus-
stäng.

22
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Mast lade man i en gom-
mal trösko, en s. k. "masketrösko." Man stoprade den i
skorv inn. Vid behov rus-
kede man fram den. På
ri sätt häll masken ut
längs.

2. Hinnemele

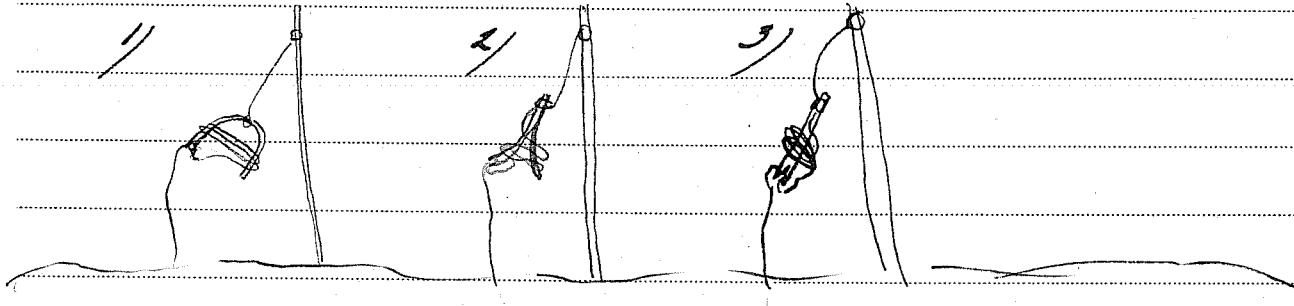
Hinnemelet var utsatt
på grön i ryggbotten.

Rören var av tegel och
rugg, tillräckningsränt
till att grovela ut c:a 3 mm.

Rören fästes vid utlägg-
ningen på tre olika sätt:
på klave eller bäge, på telg-
kr och på pinnar.

-25-
5487

24
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

1) Reoen var fäst vid en elvoc ca
trä och stod c:a 5 meter upp-
mållad på denma. Den var
skärklor so elvoc var elvo-
ren i sänden. I den klypta, som
på detta nätte bildades, fiskes
reoen. När nu en gäddor gick
på klockan, drogs reoen ur kly-
pten och målades upp fin
leven. Denna användning för
att röpa gäddor ni täll skul-

Le somma slita. Man kan
eller i pi längt häll se
om det är napp, ty då är
man upprullad från bla-
ven.

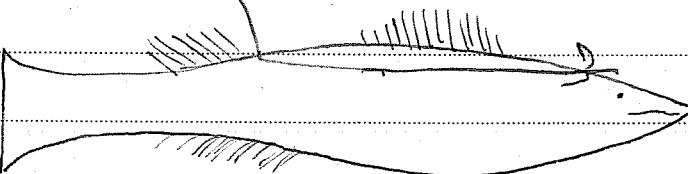
2) Metoden för destruera
stället för klave, här vi
ter en blyka.

3) Mörigen nämns metod.
Här en pinne, lätt blassar
i den ena ändan

Täcker man nu missingo-
tice eller, som man säde, nu
"spiketra"

5487

rev slags

26

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Hindhuvor utställo i
"valget" - vid början till det
fasta ejipet.

3. Piskning

"Piskar" göto es bly. Revan
av tegel, 1 mne. groo. Spalt
var last, e:a $1\frac{1}{2}$ meter.

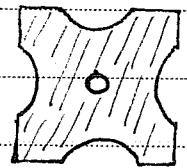
Pisk Nu kan nytta i
piskar. Norr-
nu nyttades.

Nu piskades mera vid botten.

4. Lingsro.

Lingsroen kallas backro, om den flötas upp (för gädda och abborre). När flötas ej lingsro material: lingsro. Taggar också so lingsro.

Söroen hade fått nbo. Lingsro (5 almar), back - reyen glasare (10 almar) Flöte kallas "vaktare"

→ pinnen sätts i si att
vara denna del var i vett-
het.

När man skulle tas upp, tog
man loss pinnen ur hället o.
mindade uppe man på vaktaren.

Förste metardan är
Kristi Olimmelsförsdagen.

Bestrid-dagen ger gäldan i
slan ifjärn bottmen. Då var det
tid att knyga ut ryker i riven
och sätta ut "var" (isgäld-
da kalla der den gädden, som då
loga)

"Var böckelöeb är så
slott som fästatorget, då
leker bresmen (braven)."

Var "bresmavasa"
(kabbelöken) blomma leker
"bresmen" (braven).

Var enen ryker och
tiggen blommar, "leker bres-
men."

Gáddar leker, pi óldeas
tides allt epler eldarn. De
gágg, gáddorna leka tidigt
pi vintern, de íldar renare.

Togádda (se rönn)

Krögádda (den gádda, som leker
di gródorna leker)

Högádda (den gádda, som
leker så långt från
ett griset är fukt
utvecklat. Högna
gáddor är också
högna)

Man ska aldrig fiska
pi röndagen.

Om det varit lugnt
tunga och ni plötsligt bö-
jar blås nödlig eller väst-
lig vind, neppar det bra.
Om det varit lugnt
tunga och ni plötsligt bö-
jar blås nödlig eller väst-
lig vind, neppar det bra.
Om det varit lugnt
tunga och ni plötsligt bö-
jar blås nödlig eller väst-
lig vind, neppar det bra.

Om det varit lugnt
tunga och ni plötsligt bö-
jar blås nödlig eller väst-
lig vind, neppar det bra.
Om det varit lugnt
tunga och ni plötsligt bö-
jar blås nödlig eller väst-
lig vind, neppar det bra.
Om det varit lugnt
tunga och ni plötsligt bö-
jar blås nödlig eller väst-
lig vind, neppar det bra.
Om det varit lugnt
tunga och ni plötsligt bö-
jar blås nödlig eller väst-
lig vind, neppar det bra.

Om man sätter sig i
båten, när begår sig ut på
vatten, måste man se till att
man sätter sig i båten, när
begår sig ut på vatten.

Språkgrd
Västbo
Bromma 1938
måndag, sommaren
medan jag fiskade

-34-Mjölfadellen

5487 Borås S. Svennbergsson

"Bartorps"

skaper varo förfärligade ar,
hade stor behovelse för
fingrar. I e. t. var en
fastamjöre lika en en
spaderhimmare (messingstreck
mjöde)

Men spottade alltid
på masken, när den sattes
på krokar: "Toifleß,
uppa ferb!"

Men delade jämna in
om för nioar, när man sät-
tade sig ut på fiske utan
mög sig väg. Då fick
man det bästa resultatet.

I näshelen är däills -

33

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

-35-
5487

bäck fanns en liten sjö, som
på grund av sin rike lund
på abborrar, kallas ekbos-
sjön. Denna sjö var i folk-
tron lebas. Om man me-
tade där, skulle nioot gyn-
do hemma på gärden.

Det berättas om en
kvinnan som för säl från-
tak hude förtöts beller-
fisket i en vik av Sjödals
(av icke vilja mot folket på
den gärd, som låg vid vi-
ken). Hon fängslede en bär
och fiskeade den ordentligen
utan att släppa den sedan vid
strandens i viken. Sedan

-56- 5487

35

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

har fruven aldrig sett i den
viken.

Dit isew gick, men sjön
bröt upp, dit gick fruven
upp och lekte.

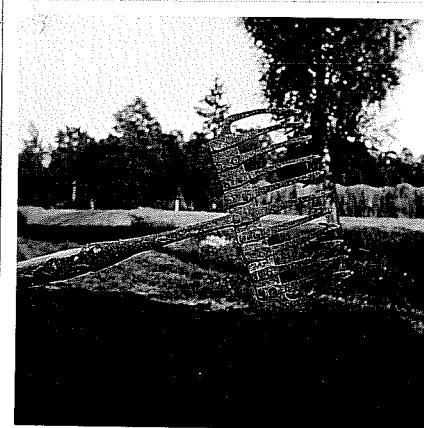
- 29 -

5487

Betit prisställer sätte un-
der ryggfönstret.

Fiske med ullor är i
äldre tid okänt i trakten.

Djursta

M = 32 cm.

De fiskar, som gjort strader
var fjällda, är också buren.
Här också seannna gjursta för alla

Skriv endast på denna sida!

- 30 -

5487

dessa fiskörter.

Belysningens vid gjist-
ring skedde oftast med elat
tjärörd, som lades i Gjister-
Ljuskärr. Denna var placerad
i fören på ekar

Gjisterljuska

objec: Forn-
mämningsförem.

i Västbo fd.,
Smålandslän-
mar.

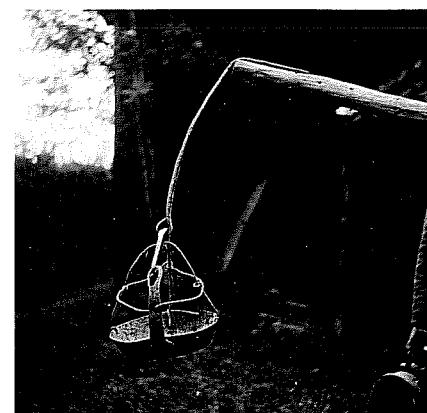

Foto: P. A.

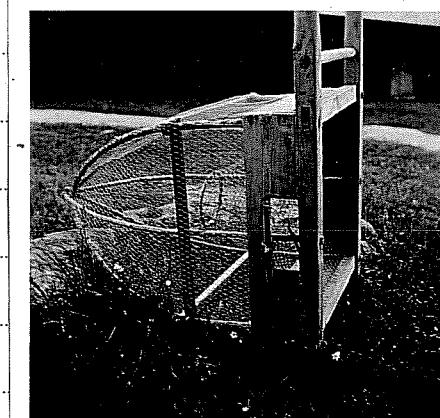
Skriv endast på denna sida!

-37-
5487

"Ståmmepjäse"
"Ståmmemåle"

a.

b.

Tillverkad av
hyvlingträ.

↓
fisktrappa.

För sjuon fiskar.

Foto: F. Andersson.

Skriv endast på denna sida!

58-
5487

Mjördstreck med sk. ormar
(utan skinnmennjär)

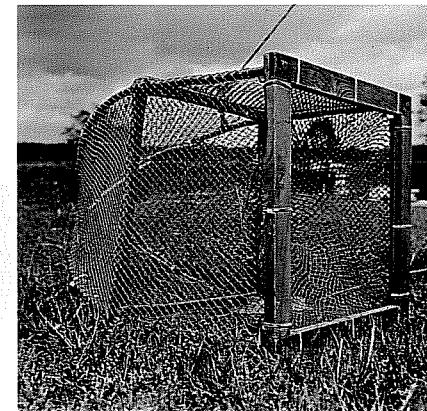
Hans Väthult

Foto: F. Andersson.

Skriv endast på denna sida!

- 39 -
5487

Pärkungjärde

Bunden so

bomulsgrans.

(fiskgärde)

ter i ring.

{ 1 m.

Fäckles ner vid båtar.

Från ejon Gjalan

Foto: F. Andersson

Skriv endast på denna sida!

-40-

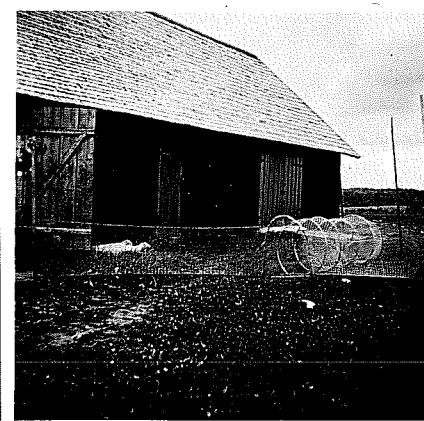
5487

"Härneva" (d) (växtned)

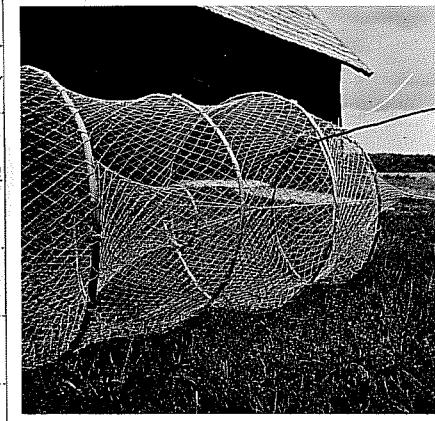
Från bågen till

slutändan 2,5 m

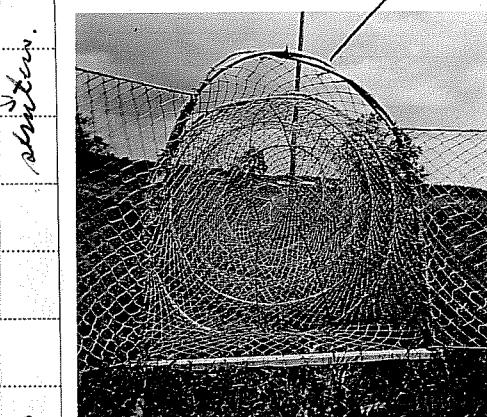
Avståndet l = 2,5 m

Först ojöns
gården

a.

förgård
villägen
här från
fr.

b.

c.

Sätget (= enda in-
gången)

Skriv endast på denna sida!

Foto: T. Andersson

båge.

Mygins
till fö-
gården.
80 cm.

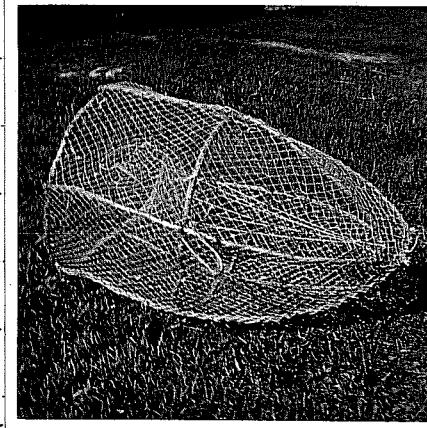
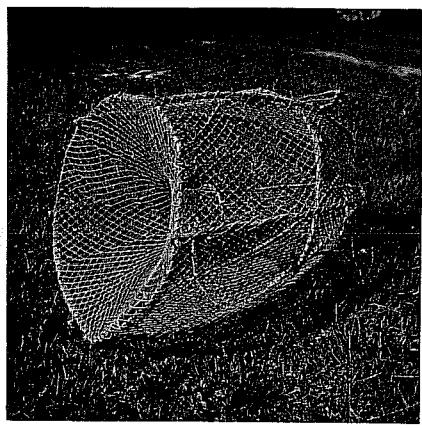
60 cm.

"Puttemjäre"
fin sjö Greden.

$l = 80 \text{ cm}$.

Första
lägret
diam =
 $= 47 \text{ cm}$

a

b

Meringer. ↑

Själts diam =
 $= 11 \text{ cm}$.

Och! sticka ut "trä-
ig" och "ta
upp" en öpp-
ning för surfi-
ng fiskar.

Foto: Folke Andersson

Skriv endast på denna sida!

- 41 -
5487

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Nikista från stillebäck,
Bossebygd

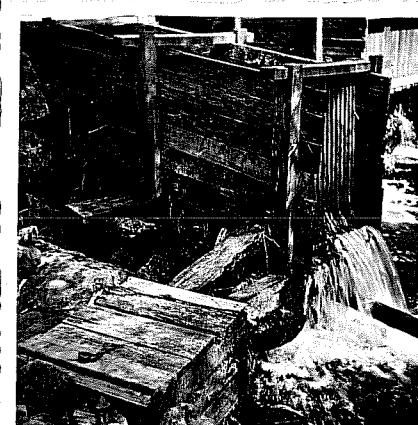
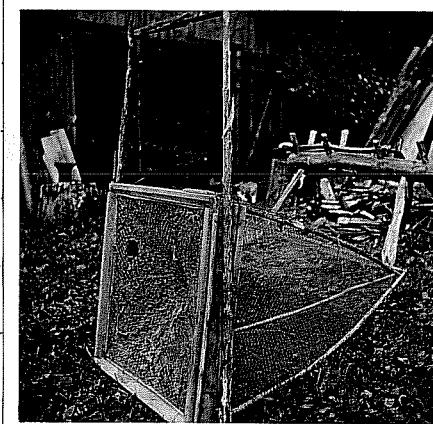

Foto: F. Andersson.

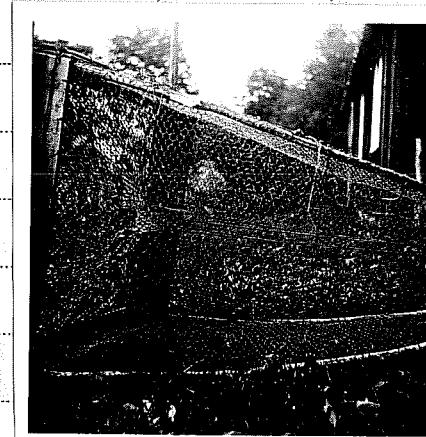
Skriv endast på denna sida!

-42-

5487

Ölkasse

a.

b.

O. Ölggås, S. Helsing
~
cijee: Anders Johnson

$l = 1,5 \text{ m.}$

$h = 80 \text{ cm}$

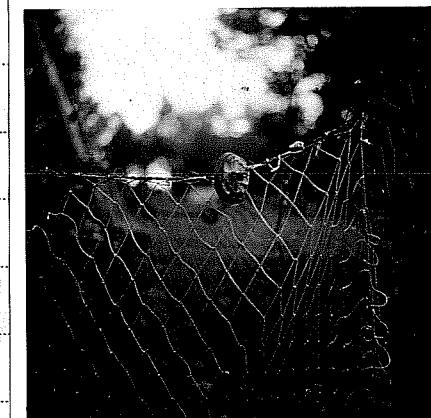
$b = 80 \text{ cm.}$

Foto: F.A.

Skriv endast på denna sida!

- 43 -

5487

Foto av ber.Fran Eldsbergen i Sydbergd.Foto: T. N.

Skriv endast på denna sida!

Småland.
Västbo
Burseryd m.fl.

Maj 8 1938

Eken

- 44 -
Uppf. F. Andersson
5487 Fr. S. Svartengren

Bosetts m.
Leabo gärd.

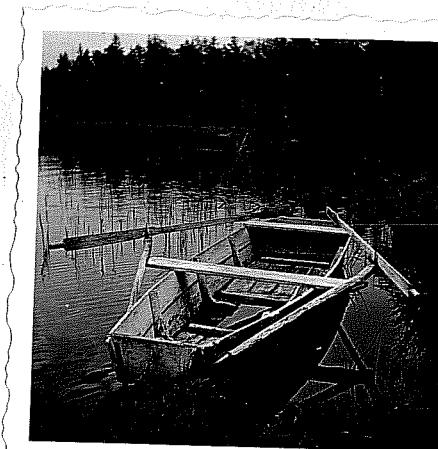
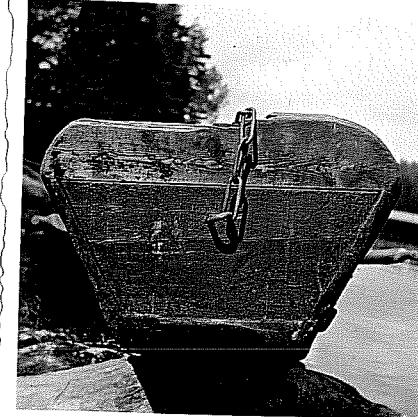

Foto: F. Andersson.

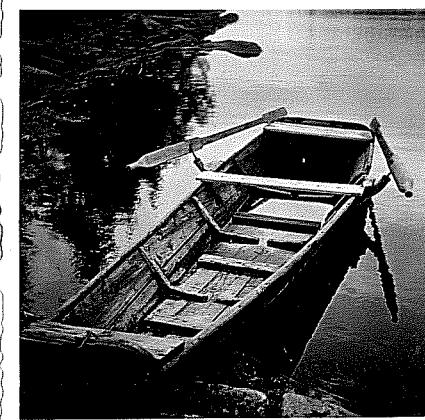
Skriv endast på denna sida!

- 40 -
5487

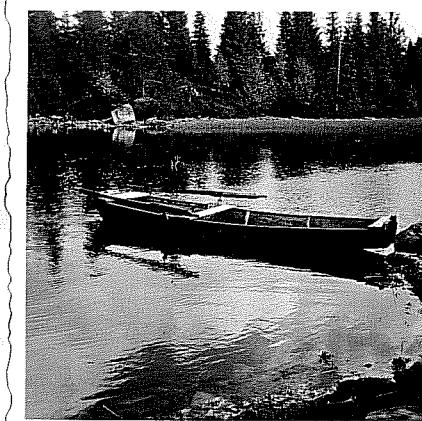
Klau från Storsjön, Hällabäck

a

b

c

Foto: F. Andersson

Skriv endast på denna sida!

-46-

5487

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Örkar för eka

Foto: F. Andersson.

Skriv endast på denna sida!